

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในบทนี้ได้กล่าวถึงระเบียบวิธีการศึกษาซึ่งประกอบด้วยขอบเขตการศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง วิธีการศึกษา เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระซึ่งในเนื้อหาประกอบด้วย พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกโปรแกรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมการเดินทางท่องเที่ยว และปัญหาที่ประสบในการเดินทางท่องเที่ยว

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวภาคเหนือ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบอิสระ ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปี 2548 ระบุจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภาคเหนือประมาณ 10 ล้านคน เป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบอิสระ 8.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 88

ตาราง 3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวปี 2548

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)		รวม
	FIT	Group	
เชียงใหม่	1,736,518	423,624	2,160,142
เชียงราย*	726,297	126,452	852,749
ลำปาง*	450,380	28,341	478,271
ลำพูน	357,778	118,298	476,076

ตาราง 3.1 (ต่อ)_ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวปี 2548

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)		รวม
	FIT	Group	
แม่ฮ่องสอน	153,680	33,380	187,060
น่าน	428,262	15,532	443,794
พะเยา	321,103	51,708	372,811
แพร่	589,679	42,789	632,468
อุตรดิตถ์	434,882	32,818	467,700
กำแพงเพชร	283,170	36,310	319,480
นครสวรรค์	587,395	47,766	635,161
เพชรบูรณ์	429,210	43,368	472,578
พิจิตร	230,454	6,856	237,310
พิษณุโลก	1,508,332	129,437	1,637,769
สุโขทัย*	385,236	46,331	431,567
ภาคเหนือ	8,622,376	1,183,010	9,805,386
สัดส่วน(ร้อยละ)	88	12	100

หมายเหตุ *จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2547

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

**FIT คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระ (Free Independent Traveler: FIT) โดยไม่รวม
นักท่องเที่ยวที่ผ่านทางบริษัทตัวแทนเดินทาง หรือมาแบบกรุ๊ปทัวร์

***Group คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางผ่านบริษัทตัวแทนเดินทาง หรือมาแบบกรุ๊ปทัวร์

ขนาดตัวอย่างและการคัดเลือกตัวอย่าง

การเลือกสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก(Convenience Sampling) จาก
นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 6 จังหวัด ของ
ภาคเหนือ แบ่งเป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนบน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย โดยมี
หลักเกณฑ์การเลือกคือ เป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของภาคเหนือ
และจังหวัดลำพูน ลำปาง โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกคือ เป็นจังหวัดที่เป็นทางผ่านมาท่องเที่ยวยัง
ภาคเหนือและสามารถใช้เป็นประตูเชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือได้ และ จังหวัดใน

ภาคเหนือตอนล่าง 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกคือ เป็นจังหวัดที่เป็นทางผ่านมาท่องเที่ยวยังภาคเหนือและสามารถใช้เป็นประตูเชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือได้ และจังหวัดสุโขทัย โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกคือ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สวยงามมากของภาคเหนือตอนล่าง

เมื่อเปิดตารางสำเร็จรูปประชากรตามแนวคิดของยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นและขนาดของความคลาดเคลื่อนที่ $\pm 5\%$ จากจำนวนประชากร 8.6 ล้านคน ได้ขนาดตัวอย่างเหมาะสมจำนวน 400 ราย (Krejcie, R.V. and Morgan D.W., 1970: 193 อ้างถึงใน จักรกฤษณ์, 2549: 7: ออนไลน์) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ ขนาดตัวอย่างที่เก็บได้มีจำนวนทั้งสิ้น 390 ตัวอย่าง การเก็บข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จะเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระ แยกเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พิษณุโลก และสุโขทัย เท่ากับ 75, 20, 58, 101, 54 และ 82 คน ตามลำดับ ซึ่งสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้รับคำแนะนำจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวว่ามีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยว

ตาราง 3.2 สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

จังหวัด	สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล
เชียงใหม่	ปางช้างแม่สา, น้ำตกแม่สา, วัดพระธาตุคอกยสุเทพ
เชียงราย	วัดร่องขุน, สวนแม่ฟ้าหลวง, บริเวณด่านอำเภอแม่สาย
ลำพูน	วัดพระธาตุหริภุญชัย, วัดจามเทวี
ลำปาง	วัดพระธาตุลำปางหลวง, สำนักสุสานไตรลักษณ์
พิษณุโลก	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
สุโขทัย	เมืองเก่าสุโขทัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภาคเหนือ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูปและแหล่งท่องเที่ยวในภาคเหนือจากเอกสาร แผ่นพับ หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่บริษัทนำเที่ยว และมัคคุเทศก์เสนอให้นักท่องเที่ยว และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวภาคเหนือ

ส่วนที่ 1 รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระ ใน 15 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทยโดยคำถามในแบบสอบถามเป็นคำถามแบบตัวเลือก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระในการเลือกจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ใน 15 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทยโดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยใช้ Likert's Scale โดยกำหนดช่วงค่าคะแนนดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	ค่าคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและการแปลผลตามช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อ โปรแกรมเดินทางท่องเที่ยวและปัญหาที่ประสบในการเดินทางท่องเที่ยว โดยลักษณะคำถามจะเป็นการวัดระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยใช้ Likert's Scale ที่มี 5 ระดับ โดยกำหนดช่วงค่าคะแนนดังนี้

ความพึงพอใจต่อโปรแกรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและการแปลผลตามช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.50 - 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.50 - 4.49	พึงพอใจมาก
2.50 - 3.49	พึงพอใจปานกลาง
1.50 - 2.49	พึงพอใจน้อย
1.00 - 1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window โดยสถิติที่ใช้คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ เพื่อสรุปข้อมูลขั้นต้นจากแบบสอบถามที่เก็บได้

2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 Factor Analysis ใช้ในการยุบรวมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระในการเลือกจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยทำการยุบรวมปัจจัยโดยพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีองค์ประกอบร่วมกัน (common factors) ซึ่งสังเกตจากการจับกลุ่มของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบจะจัดตัวแปรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามอัตราความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและหาองค์ประกอบร่วมของแต่ละกลุ่ม โดยองค์ประกอบร่วมที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบจะถูกตั้งชื่อตามชื่อของตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันในองค์ประกอบนั้น โดยขั้นตอนในการทำ Factor Analysis ประกอบด้วย

1. การเก็บข้อมูล

2. การสร้างเมตริกสหสัมพันธ์ โดยเมตริกจะบอกให้ทราบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะช่วยตัดสินใจว่าตัวแปรใดควรใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบในขั้นต่อไป

3. สกัดองค์ประกอบ โดยพิจารณาค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 เพราะค่า Eigenvalue เป็นค่าที่บอกถึงความสามารถขององค์ประกอบว่าอธิบายความแปรปรวนของกลุ่มตัวแปรได้มากน้อยเพียงใด

4. หมุนแกน เนื่องจากก่อนการหมุนแกน ตัวแปรแต่ละตัวมีค่า Loading สูงมากเนื่องจากตัวแปรบางตัวสามารถเป็นสมาชิกขององค์ประกอบได้มากกว่า 1 องค์ประกอบ ทำให้ยากในการแปลผล จึงต้องทำการหมุนแกน เพื่อให้ตัวแปรบางตัวที่เดิมเป็นสมาชิกหลายองค์ประกอบกลายเป็นสมาชิกขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งอย่างเด่นชัด โดยในการศึกษาครั้งนี้จะทำการหมุนแกนในกรณีที่ตัวแปรแต่ละตัวเป็นอิสระจากกัน โดยเลือกใช้วิธี Varimax ซึ่งเป็นวิธีที่พยายามลดจำนวนตัวแปรที่มีน้ำหนักปัจจัยมากในแต่ละปัจจัยให้เหลือน้อยที่สุด โดยมุ่งไปที่ความแตกต่างหรือความแปรปรวนของแต่ละตัวประกอบ โดยพยายามทำให้ตัวประกอบแต่ละคอลลัมน์แตกต่างกันให้มากที่สุดซึ่งจะช่วยให้ตีความหมายของปัจจัยได้ง่าย (นัฐสิมา, 2550)

2.2 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มประชากร (T-Test) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ และ วิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อ โปรแกรมการท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ โดยจะเป็นการวิเคราะห์ว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามนั้นจะแตกต่างกันในทุกกลุ่มของตัวแปรอิสระหรือไม่ โดยปัจจัยและความพึงพอใจที่นำมาใช้ได้ผ่านการยุบรวมตัวแปรโดยวิธีการ Factor Analysis แล้ว

2.3 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มประชากร (One-way ANOVA) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ และวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ โดยใช้ค่า F-Test ในการทดสอบ ผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ โดยปัจจัยและความพึงพอใจที่นำมาใช้ได้ผ่านการบูรณาการรวมตัวแปร โดยวิธีการ Factor Analysis แล้ว

ระยะเวลาของการศึกษา

การศึกษานี้ ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน ตั้งแต่ เดือนเมษายน 2550 ถึง เดือนสิงหาคม 2550

สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่